

Dzień dobry,

Dzisiaj chciałabym Cię zapoznać ze zmianami obyczajów i kultury w Europie.

■ W stronę demokracji

Wraz z rozwojem rewolucji przemysłowej społeczeństwo stanowe zaczęło się przekształcać w **społeczeństwo industrialne**, czyli **przemysłowe**. Dawna szlachta i ziemiaństwo traciły swoją pozycję społeczną na rzecz burżuazji i **inteligencji**. Rosło też znaczenie robotników. Natomiast chłopci pozostawali liczną, lecz nieświadomioną politycznie grupą i nadal nie odgrywali znaczącej roli w państwie.

W wielu krajach Europy w drugiej połowie XIX w. nastąpiła **demokratyzacja** życia politycznego. Polegała ona na wprowadzeniu trójpodziału władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Zwiększono kompetencje parlamentów, ograniczono natomiast władzę monarchów. Coraz większa część społeczeństwa uzyskiwała prawa polityczne, a dawni poddani zamieniali się w **obywateli**.

Inteligencja – tu: wykształceni mieszkańcy XIX-wiecznych miast, żyjący z pracy umysłowej, m.in. nauczyciele, lekarze, prawnicy.

Większość państw europejskich nadal pozostała monarchiami, jednak różnice między nimi się pogłębiały. W Rosji wciąż panował absolutyzm, w Europie Zachodniej rosła natomiast liczba **monarchii parlamentarnych**. Wzorcowym przykładem tego ustroju była **Wielka Brytania**, w której silną pozycję miały rząd i parlament. Systematycznie poszerzano tam grupę społeczeństwa posiadającą prawa wyborcze.

W części państw europejskich stopniowo umacniał się **system republikański**. Przykładem była Francja, gdzie w 1871 r. ostatecznie zrezygnowano z monarchii, wprowadzono republikę i uchwalono nową konstytucję. Na czele państwa stanął prezydent, wybierany przez parlament na siedmioletnią kadencję. Parlament był z kolei wyłaniany w wyborach powszechnych, w których mogli wziąć udział wszyscy mężczyźni.

Co jest najważniejsze z tego tekstu?

- Społeczeństwo industrialne, czyli zajmujące się przemysłem
- Rosło znaczenie i pozycja społeczna robotników, bogatej burżuazji oraz inteligencji(czyli wykształconych ludzi)
- W II połowie XIX w. zaczęła się demokratyzacja życia politycznego, czyli wprowadzono podział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą
- W Europie Zachodniej rosła liczba krajów, które wprowadzały jako ustój monarchię parlamentarną , np. Wielka Brytania
- Niektóre kraje Europy wprowadzały z kolei system republikański, np. Francja

■ Rozwój ruchu robotniczego

W drugiej połowie XIX w. robotnicy stanowili znaczącą siłę społeczną. Środowisko to było jednak podzielone pod względem celów i metod działania. Zwolennicy komunizmu z Karolem Marksem na czele chcieli wywołać zbrojną rewolucję, obalić kapitalizm i stworzyć ponadnarodowe państwo robotników. W 1864 r. marksiści powołali w Londynie Międzynarodowe Stowarzyszenie Robotników, zwane **Międzynarodówką**. Organizacja dążyła do tego, aby robotnicy z różnych państw połączyli siły w walce z kapitalizmem. Okazało się to jednak trudne do przeprowadzenia. Międzynarodówka była zbyt mocno podzielona ideowo i wkrótce została rozwiązana.

Nie wszyscy socjaliści popierali radykalne poglądy Marksa. Zdaniem niektórych zbrojna walka

o prawa robotników mogła przynieść więcej szkody niż korzyści. Przekonywali, że gdyby robotnicy mieli prawa wyborcze, ich reprezentanci w parlamencie przeprowadziliby reformy za pomocą legalnych, demokratycznych środków. Zwolennicy takich poglądów tworzyli ruch określany jako **socjaldemokracja**. Z czasem socjaldemokraci zostali najsilniejszą grupą walczącą o prawa robotnicze, a w wielu państwach powstały **partie polityczne** reprezentujące robotników.

W ramach ruchu robotniczego wyodrębnił się również **anarchizm**. Anarchiści uznawali państwo za największe zagrożenie dla ludzkiej wolności, a także za główne źródło ucisku i niesprawiedliwości. Z tego powodu chcieli je całkowicie zlikwidować.

Co jest najważniejsze z tej części tekstu?

- W 1864r. zwolennicy **Karola Marksa**, czyli **marksiści**, powołali w Londynie Międzynarodowe Stowarzyszenie Robotników nazwane **Międzynarodówką**. Organizacja ta składała się z robotników, którzy chcieli walczyć z kapitalizmem, ale to się nie udało, więc rozwiązano organizację.
- **Socjaldemokracja**- ruch robotniczy, którego członkowie chcieli, żeby robotnicy mieli prawa wyborcze, dzięki czemu mogliby legalnie wprowadzać reformy, czyli zmiany
- **Anarchizm**- ruch robotniczy, którego członkowie uważali, że państwo jest zagrożeniem dla ludzi i należy je zlikwidować

■ Nowe ideologie

Pod koniec XIX w. powstał nowy ruch społeczno-polityczny nazwany **chrześcijańską demokracją**, a w skrócie – **chadecją**. Jej podstawą była społeczna nauka Kościoła katolickiego. Ruch zapoczątkowała **encyklika *Rerum novarum*** (z łac. *Z rzeczy nowych*) ogłoszona w 1891 r. przez papieża Leona XIII. Papież skrytykował w niej zarówno liberalizm, jak i socjalizm oraz komunizm. Podkreślał konieczność poszanowania godności człowieka i poprawy warunków pracy. Nawoływał też przedstawicieli różnych klas do współpracy.

W XIX w. rozwinął się również nowoczesny **nacjonalizm**. Zdaniem jego przedstawicieli dobro narodu jest najważniejsze i powinny mu zostać podporządkowane interesy jednostek, grup społecznych czy społeczności regionalnych. Z czasem ruch nacjonalistyczny stał się bardziej radykalny. Skrajni nacjoniści – **szowiniści** – zaczęli dzielić narody na lepsze i gorsze. Silniejszym przyznawali prawa, a słabsze miały być ich pozbawiane.

Wraz z rozwojem nacjonalizmów w Europie rosła niechęć do mniejszości narodowych, a zwłaszcza do Żydów. W odpowiedzi zaczął się kształtować żydowski nacjonalizm, nazywany **syjonizmem**. Zgodnie z jego założeniami Żydzi powinni dążyć do utworzenia własnego państwa w Palestynie.

Najważniejsze informacje dla Ciebie z tego tekstu:

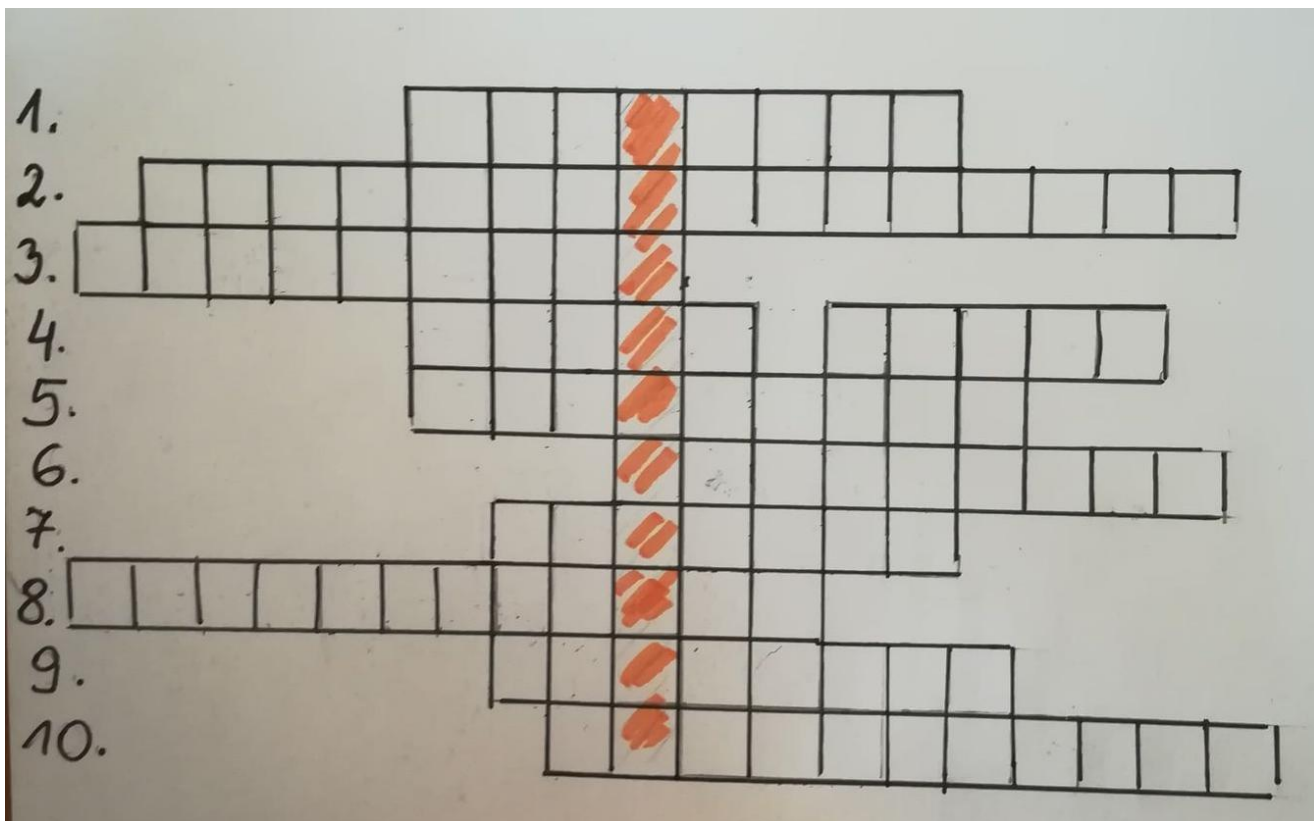
- **Chrześcijańska demokracja, czyli chadecja**- ruch społeczno-polityczny, który opierał swoje poglądy na nauce Kościoła katolickiego. Celem było szanowanie praw człowieka i popraw warunków pracy dla ludzi
- **Nacjonalizm**- ruch, którego członkowie uważali, że najważniejsze jest dobro narodu i trzeba mu podporządkować interesy jednostek i grup społecznych. Potem pojawili się bardziej radykalni członkowie, czyli **szowiniści**, który dzielili ludzi na lepszych i gorszych

- **Syjonizm**- ruch, którego członkowie uważali, że Żydzi powinni dążyć do utworzenia swojego państwa w Palestynie

A teraz mam zadanie dla Ciebie

Proszę rozwiąż krzyżówkę. Powodzenia:

1. Skrót od nazwy Chrześcijańska demokracja
2. Ruch robotniczy, którego członkowie domagali się dla siebie praw wyborczych
3. Ruch robotniczy, którego członkowie uważali, że państwo jest złem
4. Jego osoba spowodowała założenie Międzynarodówki
5. Zwolennicy Karola Marksa
6. Warstwa społeczna, której pozycja rosła w Europie obok burżuazji i inteligencji
7. Kraj, w którym był system republikański
8. Ludzie wysoko wykształceni
9. Ruch , którego członkowie uważali, że Żydzi powinni mieć swój kraj
10. Ruch, w którym najważniejsze było dobro narodu

HASŁO:

Dziękuję

Aneta Trojanowska